

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 20. juuli 2007
(OR. en)**

**11177/1/07
REV 1**

CONCL 2

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Eesistujariik

Saaja: Delegatsioonid

Teema: **EUROOPA ÜLEMKOGU BRÜSSELIS
21.–22. JUUNI 2007**

EESISTUJARIIGI JÄRELDUSED

Delegatsioonidele edastatakse lisas 21.–22. juunil 2007 Brüsselis kokkutulnud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järelduste muudetud versioon.

Euroopa Ülemkogu kohtumisele eelnes Euroopa Parlamendi presidendi Hans-Gert Pötteringi ettekanne, millele järgnes arvamuste vahetamine.

o
o o

1. Euroopa leiab üksmeelselt, et üksnes koos töötades saame esindada oma huve ja eesmärgi tuleviku maailmas. Euroopa Liit on kindlalt otsustanud toetada ülemaailmset protsessi oma arusaamadega jätkusuutlikust, tõhusast ja õiglasest majandus- ja sotsiaalsest korrast.
2. Euroopa Liidul seisab ees kahekordne vastutus. Selleks et kindlustada meie tulevik aktiivsete osalejatena kiiresti muutuv maailmas ning üha suuremate väljakutsetega silmitsi seistes, peame me tagama Euroopa Liidu tegutsemisvõime ja vastutuse oma kodanike ees ning neid edasi arendama. Seetõttu tuleb meil keskenduda oma jõupingutused vajalikule liidusisesele reformiprotsessile. Samal ajal kutsutakse Euroopa Liitu üles kujundama Euroopa poliitikat siin ja praegu Euroopa kodanike hüvanguks.
3. Kõige viimaste positiivsete tulemuste hulka kuulub rändlustasude määrus, millega vähendatakse kaasaegse sidepidamise kulusid Euroopas, Euroopa maksepiirkonna loomine, mis muudab ELis reisimise ja kooselamise lihtsamaks, ning tarbijaõiguste pidev parandamine, mis tagab kodanikele sama kõrged standardid kogu Euroopa Liidus.
4. Euroopa Ülemkogu 2007. aasta kevadel toimunud kohtumisel vastu võetud integreeritud kliima- ja energiapoliitikat käsitlevate otsustega rõhutati nende kahe põhivaldkonna vahelist sünergiat ning sillutati teed paremale kliimakaitsele ja energia vastutustundlikule kasutamisele.
5. Tihedam piiriülene politsei- ja õigusala koostöö tähendab suuremat turvalisust kõigi jaoks. Samuti tegutseb EL selle nimel, et kaitsta ja kindlustada kodanikuvabadusi Euroopa tasandil.
6. Pidades silmas eesmärki toetada oma kodanikke nende igapäevaelus ja samas tagada Euroopa Liidu tegutsemisvõime tulevikus, võttis Euroopa Ülemkogu täna vastu järgmised järeldused.

7. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et ülioluline on tugevdada Euroopa kodanikega suhtlemist, mille kaudu antakse täielikku ja kõikehõlmavat teavet Euroopa Liidu kohta ning kaasatakse nad alalise dialoogi. See on iseäranis tähtis peatse VVK ja ratifitseerimisprotsessi vältel.

I. ALUSLEPINGUTE REFORMIMISE PROTSESS

8. Euroopa Ülemkogu nõustub, et pärast kahte aastat ebakindlust seoses liidu aluslepingute reformimise protsessiga, on nüüd käes aeg see küsimus lahendada ja tööga edasi minna. Vahepealne järelemõtlemisaeg on andnud võimaluse laialdaseks avalikuks aruteluks ning on aidanud valmistada ette pinnast lahenduse leidmiseks.
9. Seda arvesse võttes tervitab Euroopa Ülemkogu eesistujariigi poolt 2006. aasta juuni ülemkogu kohtumisel saadud mandaadi alusel koostatud aruannet (dok 10659/07) ning on nõus, et selle küsimuse kiire lahendamine on esmatähtis.
10. Sel eesmärgil lepib Euroopa Ülemkogu kokku valitsustevahelise konverentsi (VVK) kokkukutsumises ja palub eesistujariigil võtta vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 48 vajalikud meetmed, et avada VVK juba enne juuli lõppu, kohe kui konverentsiks vajalikud õiguslikud tingimused on täidetud.
11. VVK lähtub oma töös käesolevate järeluste I lisas esitatud mandaadist. Euroopa Ülemkogu palub järgmisel eesistujariigil koostada lepingu eelnõu vastavalt mandaadis täpsustatud tingimustele ja esitada see VVK-le kohe pärast selle avamist. VVK viib oma töö lõpule nii kiiresti kui võimalik ning igal juhul enne 2007. aasta lõppu, et jätta piisavalt aega tulevase lepingu ratifitseerimiseks enne Euroopa Parlamendi valimisi 2009. aasta juunis.

12. VVK töö eest kannavad üldist vastutust riigipead ja valitsusjuhid ning neid abistab üldasjade ja välissuhete nõukogu. Konverentsil osaleb komisjoni esindaja. Euroopa Parlament kaasatakse kolme esindaja abil konverentsi töösse ja ta on sellega tihedalt seotud. Nõukogu peasekretariaat tagab konverentsi sekretariaaditeenused.
13. Konsulterinud Euroopa Parlamendi presidendiga, kutsub Euroopa Ülemkogu Euroopa Parlamenti esitama 2007. aasta oktoobriks 2004. aasta VVK-l kokkulepitud protokollis 34 ettenähtud algatus, eesmärgiga aidata kaasa Euroopa Parlamendi tulevast koosseisu puudutava küsimuse lahendamisele aegsasti enne 2009. aasta parlamendivalimisi.
14. Järgmisel eesistujariigil palutakse tagada kandidaatriikide täielik ja korrapärane teavitamine kogu valitsustevahelise konverentsi jooksul.

II. JUSTIITS- JA SISEKÜSIMUSED

15. Tampere ja Haagi programmi alusel on saavutatud märkimisväärset edu liidu kui vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamisel. Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust jätkata nende programmide rakendamist ning töötada välja neile järgnevad meetmed, et veelgi enam kindlustada Euroopa sisejulgeolekut ning kodanike põhivabadusi ja -õigusi.

16. Viimased sündmused on taas näidanud vajadust kiiresti välja töötada ühistel poliitilistel põhimõtetel rajanev terviklik Euroopa rändepoliitika, mis suudaks võtta arvesse kõiki rände aspekte (rände ja arengu küsimused, samuti liidusisesed küsimused, nagu seaduslik ränne, integratsioon, pagulaste kaitse, piirikontroll, tagasivõtukohustus ning võitlus ebaseadusliku rände ja inimkaubandusega), põhineks tõelisel partnerlusel kolmandate riikidega ja oleks täielikult integreeritud liidu välispoliitikasse. Euroopa Ülemkogu tervitab edusamme, mis on rände suhtes võetud üldise lähenemisviisi osana juba tehtud Aafrikale ja Vahemere piirkonnale keskendatud esmatähtsate meetmete rakendamisel, sealhulgas hiljutiste ELi Aafrika missioonide ning Aafrika ja Euromedi partneritega tehtud konkreetse koostöö raames, ning kutsub üles nende esmatähtsate meetmete võtmist jätkama ja neid tugevdama. Euroopa Ülemkogu tervitab samuti komisjoni 16. mai 2007. aasta teatist, mis käsitleb rände suhtes võetud üldise lähenemisviisi kohaldamist Euroopa Liidust idas ja kagus asuvatele naaberpiirkondadele. Tunnistades vajadust teha nende piirkondadega tihedat ja koordineeritumat koostööd, kiidab Euroopa Ülemkogu heaks nõukogu 18. juuni 2007. aasta järelused, sealhulgas esmatähtsate meetmete loetelu. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike ja komisjoni üles tagama piisavate inimressursside ja rahaliste vahendite eraldamise vastavalt kehtivale finantsraamistikule, et oleks võimalik saavutada tervikliku rändepoliitika õigeaegne rakendamine.
17. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et rändevoogude juhtimisel on tähtis teha tihedamat koostööd kolmandate riikidega. Konkreetsed rändealased partnerlused kolmandate riikidega võivad aidata kaasa sellise tervikliku rändepoliitika kujundamisele, mis ühendab meetmed, mis on mõeldud hästi juhitud seadusliku rände võimaluste ja nende eeliste paremaks ärakasutamiseks – austades samas liikmesriikide pädevusi ja nende tööturu erivajadusi –, meetmetega, mille eesmärk on võidelda ebaseadusliku rändega, kaitsta pagulasi ja tegeleda rände algpõhjustega, avaldades samas positiivset mõju päritoluriikide arengule. Täiendavalt tuleks uurida liikuvuspartnerluste loomise ning korduvrände võimalusi komisjoni 16. mai 2007. aasta teatise valguses; sellega seoses kiidab Euroopa Ülemkogu heaks nõukogu 18. juuni 2007. aasta järelused. Euroopa Ülemkogu on veendunud, et ebaseaduslik töötamine on üks peamine ebaseaduslikke sisserändajaid ahvatlev tegur. Seepärast rõhutab ülemkogu, kui tähtis on ettepanek direktiivi kohta, milles sätestatakse eeskirjad kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku töötamise vältimiseks.

18. Euroopa Ülemkogu kinnitab veel kord, et liit peab andma oma panuse liikmesriikide välispiiride haldamise tugevdamisse, ning rõhutab, kui tähtis on sel eesmärgil FRONTEXi suutlikkuse pidev parandamine. Liikmesriikide välispiiridel läbiviidavad ühisoperatsioonid aitavad võidelda ebaseadusliku rändega ja päästa inimesid ning neid tuleks seetõttu jätkata. Seetõttu tervitab Euroopa Ülemkogu piirivalve kiirreageerimisrühmade loomise osas saavutatud kokkulepet, rannapatrullide võrgustiku käivitamist ja liikmesriikide käsutusse andmiseks ettenähtud tehniliste vahendite keskregistri loomist. Euroopa Ülemkogu kutsub kõiki asjaomaseid osalejaid üles tegema kõik endast oleneva, et muuta piirivalve kiirreageerimisrühmad toimivaks nii kiiresti kui võimalik, ning kasutama täielikult ära rannapatrullide võrgustiku ja tehniliste vahendite keskregistri loodud võimalused, sealhulgas looma ja tugevdama ühispatrulle. Tuletades meelde Haagi programmi, kinnitab Euroopa Ülemkogu veel kord, et Euroopa solidaarsus ja vastutuse õiglane jaotumine on ühed aluspõhimõtetest, millest Euroopa juhindub ELi välispiiride haldamisel kooskõlas ELi välispiiride integreeritud haldamissüsteemiga.
19. Euroopa Ülemkogu tervitab hiljutist kokkulepet määruse (mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist andmevahetust seoses lühiajaliste viisadega) ja nõukogu otsuse (mis käsitleb liikmesriikide määratud ametiasutuste ja Europol'i juurdepääsu VISile terroriaktide ja muude raskete kuritegude vältimise, avastamise ja uurimise eesmärkidel) osas. Kaasaegsete kontrolli- ja identifitseerimisvahendite arendamise kõrval on need olulised täiendavad sammud liikmesriikidevahelise teabevahetuse tõhustamiseks, aidates sel viisil kaasa ühise viisapoliitika haldamise ja kodanike turvalisuse parandamisele. Euroopa Ülemkogu kutsub üles viisainfosüsteemi määrust ja nõukogu otsust kiiresti rakendama.
20. Euroopa Ülemkogu tervitab samuti jõupingutusi, mis on tehtud jätkuva ja süvenenud koostöö parandamiseks ELi tasandil ja liikmesriikide vahel integratsiooni ja kultuuridevahelise dialoogi valdkonnas. Eelkõige tervitab Euroopa Ülemkogu nõukogu 12. juuni järeltõttu ELi integratsioonipoliitika tugevdamise kohta põhimõtte "ühtsus mitmekesisuses" edendamise teel. Ta rõhutab, et tähtis on teha täiendavaid algatusi, mis hõlbustaksid kogemuste vahetamist liikmesriikide integratsioonipoliitika vallas.

21. Euroopa Ülemkogu kinnitab veel kord, et on tervikliku Euroopa rändepoliitika raames pühendunud Euroopa ühise varjupaigasüsteemi väljatöötamisele 2010. aasta lõpuks.
22. Euroopa Ülemkogu vaatab tervikliku rändepoliitika rakendamise hetkeseisu läbi oma järgmisel kohtumisel 2007. aasta detsembris komisjoni vahepealse eduaruande põhjal. Selles aruandes tuleks käsitleda edu, mida on saavutatud rändeküsimuses võetud üldise lähenemisviisi kohaldamisel Aafrika ja Vahemere piirkonna riikide suhtes, ning samuti esimesi edusamme rändeküsimuses võetud üldise lähenemisviisi kohaldamisel Euroopa Liidust idas ja kagus asuvate naaberpiirkondade suhtes.
23. Schengeni ala laiendamine parandab kodanike igapäevaelu ning on seetõttu endiselt ELile esmatähtis. Euroopa Ülemkogu tervitab SISOne4All-projekti raames tehtud ettevalmistustööd ja julgustab projektis osalevaid liikmesriike jätkama jõupingutusi kõikide nõukogu (justiits- ja siseküsimused) 5.–6. detsembri 2006. aasta järelustes sätestatud nõuete täitmisel, eesmärgiga kaotada ELi sisestel maa- ja merepiiridel kontrollid 2007. aasta detsembri lõpuks ning õhupiiridel hiljemalt 2008. aasta märtsiks, eeldusel, et nimetatud nõuded on täidetud. Samuti kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni tungivalt üles viima ülejäänud töö lõpule ettenähtud ajakava kohaselt, et anda SIS II projektile lõplik kuju hiljemalt 2008. aasta detsembriks.
24. Jätkuvalt tuleb teha konkreetseid jõupingutusi politsei- ja õigusosalase koostöö ning terrorismivastase võitluse tugevdamiseks. Euroopa kodanikud loodavad, et EL ja selle liikmesriigid võtavad otsustavaid meetmeid nende vabaduse ja turvalisuse tagamiseks, eelkõige terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisel.
25. Hiljutine otsus integreerida Prümi lepingu põhisätted liidu õiguslikku raamistikku aitab tihendada piiriülest politseikoostööd. Sellega seoses rõhutab Euroopa Ülemkogu Europolit operatiivvõime täiendava tugevdamise tähtsust ning tervitab nõukogu otsust muuta Europolit konventsioon nõukogu otsuseks kooskõlas nõukogu (justiits- ja siseküsimused) 12.–13. juuni 2007. aasta järeldestega.

26. Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisel on kodanike õiguste kindlustamine sama oluline nagu Euroopa kodanike kaitse tagamine. Sellega seoses palub Euroopa Ülemkogu nõukogul jõuda enne käesoleva aasta lõppu kokkuleppele raamotsuse suhtes, mis käsitleb politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitset.
27. Euroopa Ülemkogu kutsub üles jätkama nii kiiresti kui võimalik tööd seoses protsessuaalsete õigustega kriminaalmenetluses, et aidata kaasa usalduse suurendamisele teiste liikmesriikide õigussüsteemide vastu ning sel viisil hõlbustada kohtuotsuste vastastikust tunnustamist. Rassismi ja ksenofoobia teatavate vormide vastu võitlemist käsitleva raamotsuse suhtes hiljuti saavutatud üldine kokkulepe on kindlaks signaaliks, et Euroopa on pühendunud võitlusele sallimatusega.
28. Euroopa kodanike huvides on vaja saavutada kiiresti kokkulepe lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatavat õigust (Rooma I), abieluasjades kohaldatavat kohtualluvust ja õigust (Rooma III) ning ülalpidamiskohustust käsitlevate määruste osas.
29. Nõukogul palutakse jätkata tööd ühenduse lepinguõiguse, sealhulgas tarbijalepingute suhtes kohaldatava õiguse sätete ühtsuse ja järjepidevuse hindamisel.
30. Euroopa Ülemkogu tunnistab, et on tehtud edusamme riikides määratud kriminaalkaristuste kohta Euroopa tasandil teabe vahetamiseks vajalike õigusnormide väljatöötamisel ning palub nõukogul tagada, et riiklike karistusregistrite süsteemide ühendamise Euroopa võrgustiku kaudu toimuks nii kiiresti kui võimalik. Samuti peaks nõukogu edasi edendama elektroonilist teabevahetust õigusküsimustes (e-kohus) nii kriminaal- kui tsiviilõiguse vallas.
31. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni teatist küberkuritegudega võitlemise kohta ja kutsub üles töötama selles valdkonnas välja poliitikaraamistiku.

III. MAJANDUS-, SOTSIAAL- JA KESKKONNAKÜSIMUSED

32. Siseturu nelja vabaduse (kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine) edasine tugevdamine ja siseturu toimimise parandamine on majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive jaoks jätkuvalt ülimalt tähtsad. Euroopa Ülemkogu ootab huviga komisjoni poolt sügisel esitatavat ühtse turu aruannet koos seonduvate ettepanekutega. Ülemkogu kutsub nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles tegema kiireid edusamme määruste osas, mis käsitlevad vastastikust tunnustamist ja uut lähenemisviisi, piiramata seejuures vajaduse korral riiklike tehniliste eeskirjade ühtlustamist.
33. Euroopa Ülemkogu märgib, et nõukogus on saavutatud edu postiteenuste siseturu rajamist käsitleva direktiivi eelnõu osas, mis peab tagama tõhusa ja kvaliteetse universaalteenuse rahastamise, ning kutsub Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni üles kiiremas korras süvendama arutelusid antud küsimuses ja need lõpule viima, eesmärgiga jõuda direktiivi suhtes õigeaegselt kokkuleppele.
34. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu kiiresti kokku leppima esimeses neljas ettepanekus, mis käsitlevad ühiseid tehnoloogiaalgatusi (integreeritud infotehnoloogiasüsteemide platvorm ARTEMIS, innovatiivsete ravimite algatus IMI, lennunduse ja õhutranspordi valdkonna algatus "Puhas taevas" ning nanoelektronika algatus ENIAC), ja palub komisjonil esitada nii kiiresti kui võimalik teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi rakendamise eriprogrammis "Koostöö" kindlaksmääratud ülejäänud ühised tehnoloogiaalgatused. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, kui tähtis on, et nende algatuste haldamine oleks avatud ja läbipaistev.
35. Euroopa Ülemkogu tervitab asjaolu, et töö Euroopa Tehnoloogiainstituuti käsitleva määrusega edeneb hästi, ning palub seetõttu nõukogul kujundada oma 25. juuni istungil üldine lähenemisviis nimetatud määruse suhtes, sealhulgas piisava rahastamise suhtes vastavalt ühenduse eelarvemenetlustele. Euroopa Ülemkogu on kindel, et nõukogu ja Euroopa Parlament võtavad lõpliku otsuse vastu enne käesoleva aasta lõppu.

36. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas Galileo kui Euroopa Liidu ühe olulisima projekti väärtust ning palub nõukogul võtta 2007. aasta sügisel vastu integreeritud otsus Galileo rakendamise kohta.
37. Euroopa Ülemkogu tervitab algatust Euroopa harta kohta, mis käsitleb avaliku sektori teadusasutuste ja ülikoolide intellektuaalomandi õiguste kasutamist, et parandada teadmiste siiret teadusasutuste ja tööstussektori vahel ning suurendada selle panust Euroopa teadusruumi arendamisel. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama 2008. aasta alguses Euroopa teadusruumi käsitleva rohelise raamatu järeelmeetmetena mõeldud algatused.
38. Sotsiaalpoliitika valdkonnas tuleb tegutseda jõuliselt sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise alal, eesmärgiga leida nii kiiresti kui võimalik lahendus siiani veel avatud peatükkidele. Euroopa Ülemkogu ootab peatset komisjoni teatist kaitstud paindlikkuse (*flexicurity*) kohta, mille alusel saaks enne käesoleva aasta lõppu leppida kokku ühised põhimõtted, ning tervitab aktiivse kaasamise strateegia osas saavutatud edu. Euroopa Ülemkogu ootab muudetud ettepaneku esitamist direktiivi kohta, mis käsitleb miinimumnõudeid töötajate liikuvuse suurendamiseks täiendavate pensioniõiguste omandamise ja säilitamise parandamise teel ning mis on aluseks töö jätkumisele selles valdkonnas. Liikmesriikidel palutakse kiiresti rakendada hiljuti vastu võetud ühenduse tööohutuse ja töötervishoiu strateegia aastateks 2007–2012, mis tugevdab üldist lähenemisviisi töökohas heaolu tagamisele ning hoogustab ennetuspoliitikat ja parandab töötajate tingimusi. Euroopa Ülemkogu palub liikmesriikidel, komisjonil ja tööturu osapooltel aktiivselt kasutada "perede liitu", et edendada peresõbraliku poliitikaga seotud häid tavaid ja selle suhtes uudsete lähenemisviiside võtmist kooskõlas liikmesriikide avaliku sektori poliitikaga ning soodustada soolist võrdõiguslikkust. Euroopa Ülemkogu ootab huviga komisjoni peatselt avaldatavat ülevaatearuannet sotsiaalse tegelikkuse kohta.

39. HIV/AIDS on jätkuvalt tõsiseks mureküsimuseks. Ülemaailmse HIVi/AIDSi pandeemia le vastuseismiseks võetavate meetmete hulka peaksid kuuluma laiapõhjalised ennetusprogrammid, tervishoiutöötajate koolitamine, kõikide ühiskonnarühmade teadlikkuse tõstmine ja ravi maksumuse küsimuse käsitlemine. Euroopa Ülemkogu palub komisjonil rakendada Euroopa Liidus ja naaberriikides läbiviidava HIVi/AIDSi vastase võitluse tegevuskava (2006–2009) ning välistegevuse kaudu HIVi/AIDSi, malaaria ja tuberkuloosiga võitlemise Euroopa programmi (2007–2011). Liikmesriikidele langeb kohustus võtta endale poliitiline juhtroll kõnealuse pandeemia vastu võitlemisel. Farmaatsiatööstus peaks hõlbustama juurdepääsu taskukohastele ravimitele ning tegema koos valitsusasutuste ja valitsusväliste organisatsioonidega koostööd HIVi/AIDSi ravimite levitamiskanalite tagamisel.
40. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde oma 2007. aasta märtsi järeldusi integreeritud kliima- ja energiapoliitika kohta. Ta tervitab Heiligendamis G8 edastatud olulist signaali. Kindel kavatsus vähendada 2050. aastaks heitkoguseid vähemalt poole võrra, pühendumine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni protsessile ja eesmärk leppida 2009. aastaks kokku 2012. aastale järgnevat perioodi käsitlevas üldises kokkuleppes on julgustav alus ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üle peetavatele läbirääkimistele, mis peaksid algama 2007. aasta detsembris Balis. Euroopa Ülemkogu innustab kõiki osapooli osalema aktiivselt ja konstruktiivselt kliimamuutustest tingitud väljakutsetele kiireloomulisel ja ülemaailmsel reageerimisel, tuginedes kohustuste ja vastava suutlikkuse ühise, kuid diferentseeritud jagamise põhimõttele. Ülemkogu rõhutab laiapõhjalise energia tegevuskava kõikide aspektide tõhusa ja kiire rakendamise tähtsust Euroopa energiapoliitika edendamisel. Kliimakaitse osas ootab Euroopa Ülemkogu, et komisjon esitaks läbivaatamisprotsessi ja nõukogu soovitude põhjal õigel ajal ettepaneku ELi heitkogustega kauplemise süsteemi käsitleva direktiivi muutmise kohta. Ülemkogu kutsub komisjoni üles ELi heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamise raames kaaluma süsteemi võimalikku laiendamist maakasutusele, maakasutuse muutumisele ja metsandusele. Ülemkogu rõhutab liidu kavatsust lisada nimetatud süsteemi lennundustegevus viisil, mis ei kahjusta konkurentsivõimet.

41. Üha rohkem saab selgeks, et kliimamuutustel on märkimisväärne mõju rahvusvahelisele julgeolekule. Euroopa Ülemkogu kutsub kõrget esindajat ja Euroopa Komisjoni üles tegema selles tähtsas küsimuses tihedat koostööd ja esitama 2008. aasta kevadel Euroopa Ülemkogule ühisaruande.
42. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde tõhusa ja jätkusuutliku Euroopa transpordisüsteemi tähtsust ja võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse esitada hiljemalt 2008. aasta juuniks mudel kõikide väliskulude hindamiseks, mis oleks infrastruktuuri kasutustasude tulevaste arvutuste aluseks. Sellele mudelile lisatakse kõikide transpordiliikide väliskulude arvessevõtmise mõjuhindang ning edasised meetmed kooskõlas "Eurovignette'i" direktiiviga.
43. Euroopa Ülemkogu tervitab Euroopas, eelkõige 2007. aasta mais Bremeni konverentsil asetleidnud laialdast arutelu tulevase merenduspoliitika üle ja palub komisjonil esitada oktoobriks Euroopa tegevuskava. Võttes arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, peaks selle tegevuskava eesmärk olema uurida meredel põhineva majandustegevuse potentsiaali täielikku kasutamist keskkonda säästval viisil.
44. Euroopa Ülemkogu tervitab Küprose ja Malta poolt alates ELiga ühinemisest saavutatud lähenemist, mis tugineb usaldusväärsele majandus- ja rahanduspoliitikale, ning tervitab asutamislepingus sätestatud lähenemiskriteeriumide täitmist mõlema riigi poolt. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu komisjoni ettepanekut laiendada euroala Küprosele ja Maltale alates 1. jaanuarist 2008.

IV. VÄLISSUHTED

Euroopa naabruspoliitika

45. Euroopa Ülemkogu rõhutab taas Euroopa naabruspoliitika ülimat tähtsust, mille eesmärk on kindlustada inimõigustel, demokraatial ja õigusriigil põhinevat jõukust, stabiilsust ja turvalisust Euroopa Liidu naabruses ning toetada selliste partnerite reformi- ja moderniseerimisprotsesse.
46. Euroopa Ülemkogu kiidab heaks nõukogu järelused Euroopa naabruspoliitika tugevdamise kohta ja eesistujariigi eduaruande, milles on esitatud kogum meetmeid naabruspoliitika edasiseks tugevdamiseks. Kuigi Euroopa naabruspoliitika olemus ühtse ja sidusa poliitikaraamistikuna tuleks säilitada, tuleks selle rakendamisel võtta nõuetekohaselt arvesse partnerriikide eripärasid. Euroopa Ülemkogu kutsub järgmisi eesistujariike jätkama tööd eesistujariigi aruande ja asjakohaste komisjoni ettepanekute ja teatiste põhjal.

Kesk-Aasia

47. Euroopa Ülemkogu võttis vastu ELi strateegia Kesk-Aasiaga loodava uue partnerluse kohta. See strateegia on üldiseks raamistikuks ELi suhetes Kesk-Aasiaga, sealhulgas inimõiguste, õigusriigi, hea valitsemistava ja demokraatia, hariduse, majandusarengu, kaubanduse ja investeringute, energia ja transpordi, keskkonnapoliitikate, rände ja kultuuridevahelise dialoogi valdkonnas. Strateegias määratakse kindlaks ELi prioriteedid koostööks terve piirkonnaga, kuid seda rakendatakse vastavalt iga Kesk-Aasia riigi konkreetsetele vajadustele ja saavutustele. Euroopa Ülemkogu palub nõukogul ja komisjonil jälgida korrapäraselt strateegia rakendamisel tehtud edusamme ning esitada Euroopa Ülemkogule esimene eduaruanne 2008. aasta keskpaigaks.

Heiligendammi protsess

48. Euroopa Ülemkogu, tuletades meelde ELi vahendite arendamist ja areneva majandusega riikidega peetavaid dialoogifoorumeid, tervitab 2007. aasta juunis toimunud G8 tippkohtumisel algatatud Heiligendammi protsessi, mis loob uues vormis dialoogi eelkõige Brasiilia, Hiina, India, Mehhiko ja Lõuna-Aafrika Vabariigiga. Euroopa Ülemkogu tunnistab nende ja teiste arenevate majandusriikide üha suuremat tähtsust. Heiligendammi protsess peaks intensiivistama poliitilist dialoogi ja edendama koostööd nende riikidega, eelkõige innovatsiooni ja intellektuaalomandi õiguste, investeerimistingimuste, sealhulgas vastutustundlike ärisuhete, energiatõhususe ja arengukoostöö valdkonnas.

EL ja Aafrika

49. ELi ja Aafrika teine tippkohtumine 2007. aasta detsembris Lissabonis on oluline võimalus tugevdada ELi ja Aafrika suhteid ning ehitada üles uus ambitsioonikas strateegiline partnerlus.
50. Tuletades meelde oma 2005. aasta juuni järeldusi, rõhutab Euroopa Ülemkogu, kui tähtsaks ta peab edasist tihedat koostööd Aafrika Liiduga, et tagada ELi-Aafrika ühisstrateegia vastuvõtmine 2007. aasta detsembris. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas pühendumist Aafrika Liidu jätkuvalle toetamisele eesmärgiga muu hulgas tugevdada Aafrika Liidu suutlikkust konfliktide ennetamisel, ohjamisel ja lahendamisel. Euroopa Ülemkogu tervitab kavatsust kehtestada ELi-Aafrika tippkohtumisel Aafrika-ELi energiapartnerlus.
51. Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust uue korra järele, mis võimaldaks ELil eraldada õigel ajal vahendeid Aafrika Liidu kiire reageerimise toetamiseks ning mida tuleks käsitleda esmatähtsa teemana. Ülemkogu kinnitab taas ELi strateegias "EL ja Aafrika: teel strateegilise partnerluse suunas" võetud kohustusi ja julgustab liikmesriike tegema kõik jõupingutused strateegias sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika

52. Euroopa Ülemkogu kiidab heaks eesistujariigi aruande Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta, mis sisaldab järgmise eesistujariigi mandaati.

V. PÕHJA-IIRIMAA

53. Ühendkuningriigi peaminister ja Iirimaa peaminister teavitasid Euroopa Ülemkogu kõiki osapooli hõlmava detsentraliseeritud valitsuse taastamisest Põhja-Irimaal, millega tagatakse võimu jagamine. Euroopa Ülemkogu tervitas komisjoni presidendi ja Põhja-Iirimaa Assamblee täitevorgani vahelisi hiljutisi kohtumisi ning rõhutas Euroopa Liidu pikaajalist ja jätkuvat toetust rahuprotsessile.
-

VVK MANDAAT

Käesolev mandaat on Euroopa Ülemkogu järelduste punkti 10 kohaselt kokku kutsutava valitsustevahelise konverentsi töö ainus alus ja raamistik.

I. ÜLDISED MÄRKUSED

1. VVK-l palutakse koostada leping (edaspidi "*reformileping*"), millega muudetakse kehtivaid aluslepinguid, eesmärgiga suurendada laienenud liidu tõhusust ja demokraatlikku legitiimsust ning liidu välistegevuse sidusust. Põhiseaduse kontseptsioonist, mis seisnes kõikide kehtivate aluslepingute kehtetuks tunnistamises ja nende asendamises ühtse tekstiga – "põhiseadusega" – loobutakse. *Reformilepinguga* lisatakse olemasolevatesse aluslepingutesse, mis jäävad kehtima, 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uuendused, mis on esitatud üksikasjalikult allpool.

2. *Reformileping* sisaldab kahte põhiklauslit, millega muudetakse vastavalt *Euroopa Liidu lepingut* ja *Euroopa Ühenduse asutamislepingut*. *Euroopa Liidu lepingu* nimi jääb samaks ja *Euroopa Ühenduse asutamislepingu* nimeks saab *Liidu toimimise leping*, kusjuures liidul oleks juriidilise isiku staatus. Sõna "ühendus" asendatakse igal pool sõnaga "liit"; määratakse kindlaks, et need on kaks liidu aluseks olevat lepingut ning liit asendab ühenduse ja on selle õigusjärglane. Lisaklauslid sisaldavad tavapäraseid ratifitseerimist ja jõustumist käsitlevaid sätteid ning üleminekukorda. 2004. aasta VVK raames kokkulepitud *EURATOMi asutamislepingu* ja kehtivate *protokollide* tehnilist laadi muudatused tehakse *reformilepingule* lisatavate protokollide abil.

3. *Euroopa Liidu lepingul ja Liidu toimimise lepingul* ei ole põhiseaduslikku iseloomu. Seda muutust kajastab nendes kasutatav terminoloogia: mõistet "põhiseadus" ei kasutata, "liidu välisministri" nimetuseks saab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning loobutakse mõistetest "seadus" ja "raamseadus", kusjuures säilitatakse mõisted "määrused", "direktiivid" ja "otsused". Samuti ei mainita muudetud aluslepingute üheski artiklis ELi sümboleid, nagu lipp, hümn või juhtlause. ELi õiguse ülimuslikkuse osas võtab VVK vastu deklaratsiooni, millega tuletatakse meelde Euroopa Liidu Kohtu praktikat¹.

4. Kehtivatesse aluslepingutesse tehtavate muudatuste sisu osas lisatakse 2004. aasta VVK raames vastuvõetud uuendused *Euroopa Liidu lepingusse* ja *Liidu toimimise lepingusse*, nagu on määratud kindlaks käesoleva mandaadiga. Liikmesriikidega viimase kuue kuu jooksul peetud konsultatsioonide tulemusel uuendustesse tehtud muudatused on allpool selgelt välja toodud. Need puudutavad eelkõige ELi ja liikmesriikide vastavat pädevust ja selle piiritlemist, ühise välis- ja julgeolekupoliitika eripära, riikide parlamentide olulisemat rolli, põhiõiguste harta käsitlemist ning politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õigusalse koostöö valdkonna mehhanismi, mis võimaldab liikmesriikidel asjaomase õigusaktiga edasi tegeleda, lubades teistel selles samal ajal mitte osaleda.

II. EUROOPA LIIDU LEPINGUSSE TEHTAVAD MUUDATUSED

5. *Reformilepingu* klauslis 1 esitatakse praegusesse *Euroopa Liidu lepingusse* tehtavad muudatused.

Kui käesolevas mandaadis ei osutata vastupidiselt, siis kehtiva lepingu teksti ei muudeta.

6. 2004. aasta VVK raames kokkulepitud esimese põhjenduse tekst lisatakse preambulis teise põhjendusena.

7. *Euroopa Liidu leping* jaotatakse kuueks jaotiseks: *ühissätted (I)*, *sätted demokraatia põhimõtete kohta (II)*, *sätted institutsioonide kohta (III)*, *sätted tõhustatud koostöö kohta (IV)*, *üldsätted liidu välistegevuse kohta ning erisätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta (V)* ning *lõppsätted (VI)*. I, IV (praegune VII), V ja VI (praegune VIII) jaotises järgitakse praeguse *Euroopa Liidu lepingu* struktuuri ning lisatakse 2004. aasta VVK raames kokkulepitud muudatused². Ülejäänud kaks jaotist (II ja III) on uued ja nendes esitatakse 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uuendused.

Ühissätted (I)

8. Kehtiva Euroopa Liidu lepingu I jaotist, mis muu hulgas sisaldab artikleid liidu väärtuste ja eesmärkide, liidu ja liikmesriikide vaheliste suhete ning liikmesriikide õiguste peatamise kohta, muudetakse 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uuenduste kohaselt (vt 1. lisa I jaotis).

¹ Kuna Euroopa Liidu lepingusse ei kanta sätet liidu õiguse ülimuslikkuse kohta, lepib VVK kokku järgmises deklaratsioonis: "*Konverents tuletab meelde, et vastavalt Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud praktikale on aluslepingud ja liidu poolt aluslepingute alusel vastu võetud õigusaktid liikmesriikide õiguse suhtes ülimuslikud nimetatud kohtupraktikaga kehtestatud tingimustel.*" Lisaks lisatakse konverentsi lõppaktile nõukogu õigustalituse arvamus (dok 11197/07).

² VI jaotise (politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades) sisu paigutatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu jaotisesse, mis käsitleb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, vt allpool osa "EÜ asutamislepingusse tehtavad muudatused".

9. Vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule viidatakse põhiõigusi käsitlevas artiklis³ *põhiõiguste hartale*, muutes selle juriidiliselt siduvaks ja esitades selle kohaldamisala.
10. Pädevust puudutavaid aluspõhimõtteid käsitlevas artiklis täpsustatakse, et liit tegutseb üksnes talle liikmesriikide poolt aluslepingutega omistatud pädevuse piires.

Sätted demokraatia põhimõtete kohta (II)

11. Kõnealune uus II jaotis sisaldab 2004. aasta VVK raames kokkulepitud sätteid demokraatliku võrdsuse, esindusdemokraatia, osalusdemokraatia ja kodanikualgatuse kohta. Riikide parlamentide rolli olulisust suurendatakse veelgi võrreldes 2004. aasta VVK raames kokkulepitud sätetega (vt 1. lisa II jaotis):

- Riikide parlamentidele antud aega õigustloovate aktide eelnõude läbivaatamiseks ja põhjendatud arvamuse esitamiseks nende vastavuse kohta subsidiaarsuse põhimõttele pikendatakse kuult nädalalt kaheksale (*protokolli riikide parlamentide rolli kohta ning protokolli subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta* muudetakse vastavalt).
- Kehtestatakse subsidiaarsuse tugevdatud kontrolli mehhanism, mis seisneb selles, et juhul, kui õigustloova akti eelnõu vaidlustatakse riikide parlamentide häälte lihtenamusega, vaatab komisjon akti eelnõu läbi ning võib teha otsuse see samaks jätta, muuta või tagasi võtta. Kui komisjon otsustab eelnõu samaks jätta, peab ta põhjendatud arvamuses esitama põhjused, miks tema arvates eelnõu vastab subsidiaarsuse põhimõttele. Nii kõnealune põhjendatud arvamus kui ka riikide parlamentide põhjendatud arvamused tuleb edastada ELi seadusandjale õigusloomega seotud menetluse raames kaalumiseks. See käivitab erimenetluse:
 - enne õigusloomega seotud tavamenetluse esimese lugemise lõpetamist kaalub seadusandja (nõukogu ja parlament), kas seadusandlik ettepanek on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, võttes eelkõige arvesse nii riikide parlamentide väljendatud põhjendusi, mida enamik neist jagab, kui ka komisjoni põhjendatud arvamust;
 - Kui seadusandja jõuab 55%se nõukogu liikmete häälte enamusega või Euroopa Parlamendis antud häälte enamusega arvamusele, et ettepanek ei ole kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, seadusandliku ettepanekuga edasi ei tegelda. (*Protokolli subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta* muudetakse vastavalt).

Riikide parlamentide rolli kajastab uus üldine artikkel.

³ Seetõttu ei lisata aluslepingutesse põhiõiguste harta teksti.

Sätted institutsioonide kohta (III)

12. 2004. aasta VVK raames kokkulepitud institutsioone puudutavad muudatused lisatakse osaliselt *Euroopa Liidu lepingusse* ja osaliselt *Liidu toimimise lepingusse*. Uues III jaotises antakse ülevaade institutsioonilisest süsteemist ning sätestatakse järgmised praegusesse süsteemi tehtavad institutsioonilised muudatused, st liidu institutsioone, Euroopa Parlamenti (uus koosseis), Euroopa Ülemkogu (institutsiooniks ümberkujundamine⁴ ja eesistuja ametikoha loomine), nõukogu (topeltenamusel põhineva hääletamissüsteemi kehtestamine ja nõukogu eesistujariigi iga kuue kuu tagant vahetumise süsteemi muutmine, sh võimalusega seda kohandada), Euroopa Komisjoni (uus koosseis ja selle presidendi rolli tugevdamine), liidu välisministrit (uue ametikoha loomine; selle nimetuseks saab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja) ja Euroopa Liidu Kohut käsitlevad artiklid.⁵

13. 2004. aasta VVK raames kokkulepitud, topeltenamust kasutav hääletamissüsteem jõustub 1. novembril 2014. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse edasi praegust, kvalifitseeritud hääaltenamust kasutavat hääletamissüsteemi (EÜ asutamislepingu artikli 205 lõige 2). Seejärel võib nõukogu liige juhul, kui otsus tuleb vastu võtta kvalifitseeritud hääaltenamusega, kuni 31. märtsini 2017 kestva üleminekuperioodi jooksul taotleda, et otsus võetaks vastu praegu kehtiva EÜ asutamislepingu artikli 205 lõikes 2 määratletud kvalifitseeritud hääaltenamusega.

Lisaks kohaldatakse kuni 31. märtsini 2017 juhul, kui nõukogu liikmed, kes esindavad vähemalt 75% liikmesriikide elanike arvust või vähemalt 75% liikmesriikide arvust, mis on vajalik blokeeriva vähemuse moodustamiseks tulenevalt artikli [I-25 lõike 1 esimese lõigu] või artikli [I-25 lõike 2] kohaldamisest, on vastu nõukogu akti kvalifitseeritud hääaltenamusega vastuvõtmisele, 2004. aasta VVK lõppaktile lisatud deklaratsioonis nr 5 sisalduva otsuse eelnõus ettenähtud mehhanismi. Alates 1. aprillist 2017 kohaldatakse sama mehhanismi, kuid asjaomased protsendimäärad on vastavalt vähemalt 55% liikmesriikide elanike arvust või vähemalt 55% liikmesriikide arvust, mis on vajalik blokeeriva vähemuse moodustamiseks tulenevalt artikli [I-25 lõike 1 esimese lõigu] või artikli [I-25 lõike 2] kohaldamisest.

Sätted tõhustatud koostöö kohta (IV)

14. IV jaotist (kehtiva *Euroopa Liidu lepingu* endine VII jaotis) muudetakse vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule. Tõhustatud koostöö alustamiseks nõutav minimaalne liikmesriikide arv on üheksa.

⁴ Sealhulgas hääletamise kord.

⁵ Sõnastust kohandatakse hiljem tulenevalt osa sätete ühendamisest.

Üldsätted liidu välistegevuse kohta ning erisätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta (V)

15. Vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule lisatakse kehtiva *Euroopa Liidu lepingu* V jaotisesse uus esimene peatükk (üldsätted liidu välistegevuse kohta), mis sisaldab kahte artiklit liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkide ning Euroopa Ülemkogu rolli kohta liidu välistegevuse strateegiliste huvide ja eesmärkide kindlaksmääramisel. Teine peatükk sisaldab kehtiva *Euroopa Liidu lepingu* V jaotise⁶ sätteid 2004. aasta VVK raames muudetud kujul (sealhulgas Euroopa Liidu välisteenistus ja alaline struktureeritud koostöö kaitse valdkonnas). Sellesse peatükki lisatakse uus artikkel 1, milles sätestatakse, et liidu rahvusvahelises tegevuses juhindutakse sellistest põhimõtetest, pürgitakse selliste eesmärkide poole ja seda teostatakse sellisel viisil, mis on kooskõlas 1. peatükis kehtestatud liidu välistegevust käsitlevate üldsätetega. Selles peatükis täpsustatakse selgelt, et ÜVJP suhtes kohaldatakse erimenetlusi ja -eeskirju. ÜVJP valdkonnas kehtestatakse samuti isikuandmete kaitset puudutav konkreetne õiguslik alus⁷.

Lõppsätted (VI)

16. VI jaotist (kehtiva *Euroopa Liidu lepingu* endine VIII jaotis) muudetakse vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule. Eelkõige lisatakse artikkel liidu õigussubjektsuse kohta⁸, artikkel vabatahtliku liidust väljaastumise kohta ja artiklit 48 muudetakse, et koondada aluslepingute läbivaatamise menetlused (tavaline menetlus ja kaks lihtsustatud menetlust). Nimetatud artikli lõikes, mis käsitleb tavalist läbivaatamismenetlust, tehakse selgeks, et aluslepinguid võib muuta liidule omistatud pädevuse suurendamiseks või vähendamiseks. Liitu astumise kriteeriumeid ja korda käsitlevas artiklis 49 asendatakse põhimõtetele osutamine osutamisega liidu väärtustele ja lisatakse kohustus neid väärtusi üheskoos edendada, kohustus teavitada Euroopa Parlamenti ja riikide parlamente liidu liikmeks astumise avaldusest, ning osutamisega Euroopa Ülemkogus kokkulepitud liitu astumise kriteeriumide arvessevõtmisele (vt 1. lisa VI jaotis). Kohandatakse ka tavapäraseid lõppsätteid (territoriaalne kohaldamisala, kestus, ratifitseerimine ning autentset tekstid ja tõlked)⁹.

III. EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGUSSE TEHTAVAD MUUDATUSED

17. *Reformilepingu* klausel 2 sisaldab praegusesse *Euroopa Ühenduse asutamislepingusse* tehtavaid muudatusi ning kõnealusest lepingust saab *Euroopa Liidu toimimise leping*.

⁶ VVK lepib kokku järgmises deklaratsioonis: "Konverents rõhutab, et Euroopa Liidu lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, sealhulgas liidu välisasjade ja ühise julgeolekupoliitika kõrge esindaja ametikoha loomist ning ühise välisteenistuse asutamist käsitlevad sätted ei mõjuta liikmesriikide praegust vastutust nende välispoliitika kujundamise ja teostamise eest ega nende riiklikku esindatust kolmandates riikides ja rahvusvahelistes organisatsioonides. Konverents tuleb samuti meelde, et ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat reguleerivad sätted ei piira liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika erilist laadi.

Ta rõhutab, et ELi ja selle liikmesriikide jaoks jäävad siduvaks Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja sätted ning eelkõige Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu ja selle liikmete peamine vastutus rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamise eest."

⁷ Seoses selliste andmete liikmesriikide poolse töötlemisega ÜVJP ja EJKP alla kuuluva tegevuse läbiviimisel ning seoses selliste andmete liikumisega.

⁸ VVK lepib kokku järgmises deklaratsioonis: "Konverents kinnitab, et see, et liit on juriidiline isik, ei võimalda liidul mingil moel õigusakte vastu võtta ega tegutseda viisil, mis ületab talle liikmesriikide poolt aluslepingutega omistatud pädevust."

⁹ Euroopa Liidu lepingu artiklid 41, 42, 46 ja 50 jäetakse välja, artikkel 47 paigutatakse 2004. aasta VVK raames muudetud kujul ÜVJPd käsitlevasse peatükki.

18. 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uuendused lisatakse lepingusse tavalisel viisil konkreetsete muudatustena. Need puudutavad pädevuse liike ja valdkondi; kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamise ja kaasotsustamismenetluse kohaldamisala; õigustloovate ja muude kui õigustloovate aktide eristamist; muu hulgas vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitlevaid sätteid; solidaarsusklauslit; euroala juhtimise parandamist; horisontaalsätteid, nagu sotsiaalklausel; erisätteid, nt neid, mis käsitlevad avalikke teenuseid, kosmost, energiat, kodanikukaitset, humanitaarabi, rahvatervist, sporti, turismi, äärepoolseimaid piirkondi ja halduskoostööd; finantssätteid (omavahendid, mitmeaastane finantsraamistik, uus eelarvemenetlus).

19. Võrreldes 2004. aasta VVK tulemustega tehakse järgmised muudatused (vt 2. lisa):

- a) Uues artiklis 1 esitatakse Liidu toimimise lepingu eesmärk ja selle seos Euroopa Liidu lepinguga. Selles artiklis sätestatakse, et mõlemal aluslepingul on ühesugune õiguslik väärtus.
- b) Euroopa Ühenduse asutamislepingu algusosas paigutatud artiklis, mis käsitleb pädevuse liike, täpsustatakse selgelt, et liikmesriigid teostavad oma pädevust ainult niivõrd, kuivõrd liit on otsustanud oma pädevuse teostamise lõpetada¹⁰.
- c) Toetavaid, koordineerivaid või vastastikku täiendavaid meetmeid käsitlevas artiklis muudetakse sissejuhatavat lauset nii, et rõhutada seda, et liit võtab meetmeid, mis toetavad, koordineerivad või täiendavad liikmesriikide võetavaid meetmeid.
- d) 2004. aasta VVK raames tehtud muudatuse kohaselt jäetakse artikli 18 lõikest 3 välja lause passe, isikutunnistusi, elamislubasid ja muid selliseid dokumente puudutavate meetmete kehtestamise kohta ning see hõlmatakse selle küsimusega seotud sarnase õigusliku alusega, mis nähakse ette vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitleva jaotise piirikontrolli käsitlevas artiklis.
- e) 2004. aasta VVK raames tehtud muudatuse kohaselt muudetakse artikli 20 (diplomaatiline ja konsulaarkaitse) õiguslikku alust nii, et sätestada selles valdkonnas koordineerimis- ja koostöömeetmeid kehtestavate juhiste vastuvõtmine.
- f) 2004. aasta VVK raames tehtud muudatuse kohaselt lisatakse artiklisse 286 (isikuandmete kaitse) lõik, milles märgitakse, et kõnealuse artikli alusel vastu võetud eeskirjad ei piira selliste eeskirjade kohaldamist, mis võetakse kõnealuses küsimuses vastu konkreetse õigusliku aluse põhjal ja mis lisatakse ÜVJPd käsitlevasse jaotisesse (VVK võtab samuti vastu deklaratsiooni isikuandmete kaitse kohta politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas ning vajadusel samuti asjakohastes erinevate liikmesriikide seisukohta käsitlevatesse protokollidesse tehtavad erisissekanded, mis selgitavad nende asjakohast kohaldatavust).

¹⁰ a) VVK lepib samuti kokku pädevuse piiritlemist käsitlevas deklaratsioonis: "Konverents rõhutab, et vastavalt Euroopa Liidu lepingus sätestatud pädevuste jaotamise süsteemile liidu ja liikmesriikide vahel kuulub liikmesriikidele pädevus, mida ei ole aluslepingutega omistatud liidule.

Kui aluslepingud omistavad liidule teatud valdkonnas liikmesriikidega jagatud pädevuse, teostavad liikmesriigid oma pädevust ainult niivõrd, kuivõrd liit ei ole oma pädevust teostanud või on otsustanud selle teostamise lõpetada. Viimati nimetatud olukord tekib, kui asjakohased ELi institutsioonid on otsustanud õigusakti kehtetuks tunnistada, eelkõige eesmärgiga tagada subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte pidev kohaldamine. Nõukogu võib ühe või enama liikme (liikmesriikide esindajate) algatusel ning kooskõlas artikliga 208 komisjonilt taotleda ettepanekute esitamist õigusakti kehtetuks tunnistamiseks.

Samamoodi võivad valitsustevahelisel konverentsil kohtuvad liikmesriikide valitsuste esindajad võtta vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklis [IV-443] sätestatud tavalisele läbivaatamismenetlusele vastu otsuse muuta liidu aluslepinguid, sealhulgas kas suurendada või vähendada nimetatud lepingutega liidule antud pädevust."

b) Aluslepingutele lisatakse järgmine protokoll:

"Mis puutub artikli [I-12 lõikesse 2] jagatud pädevuse kohta, siis kui liit on teatud valdkonnas võtnud meetmeid, hõlmab selle pädevuse teostamise ulatus üksnes neid elemente, mida kõnealune liidu õigusakt reguleerib, ega laiene kogu valdkonnale."

- g) Artiklit 42 (kindlustusperioodide kokkuliitmine ja sotsiaalkindlustushüvitiste ülekandmine) täiendatakse, rõhutamaks seda, et menetlus peatatakse nn "hädapiduriga", kui Euroopa Ülemkogu ei võta nelja kuu jooksul mingeid meetmeid (vt 2. lisa punkt 1)¹¹.
- h) 2004. aasta VVK raames tehtud muudatuse kohaselt viiakse artikkel 60 (terrorismivastase võitluse raames rahaliste vahendite külmutamine) üle vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitleva jaotise üldsätteid käsitleva peatüki lõpuosas.
- i) Et selgitada üldise majandushuvi teenuste küsimust (vt artiklit 16, nagu seda on muudetud 2004. aasta VVK raames), lisatakse aluslepingutele protokoll¹².
- j) Peatükki üldsätete kohta, mida kohaldatakse vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevale alale, lisatakse säte liikmesriikide poolse koostöö ja kooskõlastamise kohta riikliku julgeoleku valdkonnas (vt 2. lisa punkti 2 alapunkt a).
- k) Peatükis, mis käsitleb õiguslast koostööd tsiviilasjades, muudetakse seda koostööd käsitleva artikli lõiget 3, nagu lepitati kokku 2004. aasta VVK raames, nii et perekonnaõigusega seonduva sillaklausli osas omistatakse roll riikide parlamentidele (vt 2. lisa punkti 2 alapunkt b).
- l) 2004. aasta VVK raames tehtud muudatuse kohaselt lisatakse politseikoostööd ja kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevate peatükkide artiklitesse, mis käsitlevad kohtuotsuste vastastikust tunnustamist, miinimumeeskirju kuritegude ja karistuste määratlemiseks, Euroopa Prokuratuuri ja politseikoostööd, uus mehhanism, mis võimaldab liikmesriikidel kõnealuses valdkonnas meetmeid vastu võtta, lubades samal ajal jätta teistel osalemata (vt 2. lisa punkti 2 alapunktid c ja d). Lisaks võib Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokoll (1997) kohaldamisala laiendada selliselt, et see hõlmaks Ühendkuningriigiga seoses ja samadel tingimustel politseikoostööd ja kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevad peatükid. Samuti võib selles käsitleda protokoll rakendamist Schengenil põhinevate meetmete ja kehtivate meetmete muutmise suhtes. Nimetatud laiendamisega võetakse arvesse eelnevate kehtivate liidu õigusaktide kohast Ühendkuningriigi seisukohta kõnealustes valdkondades. Iirimaa võtab oma seisukoha kõnealuse laienduse suhtes õigeaegselt.
- m) Artiklisse 100 (meetmed, mis võetakse, kui tekib tõsiseid raskusi teatud toodetega varustamisel) lisatakse viide liikmesriikide vahelisele solidaarsusele ning konkreetselt energiale seoses teatud toodetega varustamisel tekkivate raskustega (vt 2. lisa punkti 3)

¹¹ VVK lepib samuti kokku kõnealust artiklit käsitlevas deklaratsioonis: "Konverents tuletab meelde, et sellisel juhul teeb Euroopa Ülemkogu vastavalt artikli [I-21 lõikele 4] oma otsuse konsensuse alusel".

¹² Aluslepingutele lisatakse järgmine protokoll:
"Protokoll üldhuviteenuste kohta
Kõrged lepinguosalisused,
soovides rõhutada üldhuviteenuste olulisust,
on leppinud kokku järgmistes tõlgendatavates sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule:

Artikkel 1

Liidu ühised väärtused seoses üldist majandushuvi pakkuvate teenustega EÜ asutamislepingu artikli 16 tähenduses sisaldavad eelkõige järgmist:

- riiklike, piirkondlike ja kohalike asutuste oluline roll ja laiaulatuslik diskretsiooniõigus üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisel, tellimisel ja korraldamisel nii palju kui võimalik vastavalt kasutajate vajadustele;
- erinevate üldist majandushuvi pakkuvate teenuste mitmekesisus ning kasutajate vajaduste ja eelistuste erinevused, mis võivad tuleneda erinevatest geograafilistest, sotsiaalsetest või kultuurilistest olukordadest;
- kõrge kvaliteet, ohutus ja taskukohane hind, võrdne kohtlemine ning üldise juurdepääsu ja kasutajate õiguste edendamine;

Artikkel 2

Aluslepingute sätteid ei mõjuta mingil moel liikmesriikide pädevust osutada, tellida ja korraldada majandushuvi mitte pakkuvaid üldhuviteenuseid."

- n) 2004. aasta VVK raames tehtud muudatuse kohaselt viiakse artikli 152 (rahvatervis) punkt d meetmete kohta, mis puudutavad tõsiste piiriüleste terviseohtude seiret, nende eest varajast hoiatamist ja nende tõkestamist, üle stimuleerivate meetmete võtmist käsitlevasse lõikesse (VVK võtab samuti vastu deklaratsiooni, mis selgitab ravimitele ja meditsiiniseadmetele kehtestatavate kvaliteedi- ja ohutusnõuete osas võetavate meetmete siseturu aspekti).
- o) 2004. aasta VVK raames kokkulepitud artiklis Euroopa kosmosepoliitika kohta täpsustatakse, et võetud meetmed ei tohi kohustada liikmesriike oma õigusnorme ühtlustama.
- p) 2004. aasta VVK raames muudetud artiklis 174 (keskkond) täpsustatakse erivajadust kliimamuutustega võitlemiseks rahvusvahelise tasandi meetmetega (vt 2. lisa punkt 4).
- q) 2004. aasta VVK raames kokkulepitud energiaartiklisse lisatakse viide liikmesriikide vahelise solidaarsuse kohta (vt 2. lisa punkt 5) ning uus alapunkt d energiavõrkude vastastikuse sidumise kohta.
- r) Liidu välistegevust käsitleva osa algusesse lisatakse artikkel, milles märgitakse, et liidu tegevus rahvusvahelisel areenil tugineb põhimõtetele, taotleb eesmärgi ja seda viiakse ellu vastavalt *Euroopa Liidu lepingu* V jaotise 1. peatükis esitatud üldsätetele, mis käsitlevad liidu välistegevust.
- s) Rahvusvaheliste lepingute sõlmimise menetlust käsitlevasse artiklisse lisatakse, et liidu ühinemist Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga käsitleva lepingu sõlmib nõukogu ühehäälselt ja selle ratifitseerivad liikmesriigid.
- t) Artikkel 229 A (Euroopa Kohtu pädevuse laiendamine Euroopa intellektuaalomandiõigustega seotud vaidlustele) jääb muutmata.
- u) Liidu õigusakte käsitleva uue 1. jao artiklis 249 (ELi õigusaktide, st määruse, direktiivi ja otsuse määratlemine) esitatud otsuse määratlus viiakse vastavusse 2004. aasta VVK raames kokkulepitud määratlusega.
- v) Tulenevalt sellest, et nimetusi "seadus" ja "raamseadus" enam ei kasutata, kohandatakse 2004. aasta VVK poolt kokkulepitud uuendusi, jättes samal ajal samaks selle, kuidas eristada õigustloovaid ja muid kui õigustloovaid akte, ning selle tagajärjed. Sellest lähtuvalt lisatakse artikli 249 järele kolm artiklit, mis käsitlevad vastavalt akte, mis võetakse vastu õigusloomega seotud menetluse kohaselt, delegeeritud akte ja rakendusakte. Õigustloovaid akte käsitlevas artiklis sätestatakse, et õigusaktid (määrused, direktiivid ja otsused), mis võetakse vastu õigusloomega seotud (tava- või eri-) menetluse kohaselt, on õigustloovad aktid. Delegeeritud akte ja rakendusakte käsitlevates artiklites kasutatud terminoloogiat kohandatakse vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule.
- w) Artiklisse 308 (paindlikkuse klausel), nagu seda on muudetud 2004. aasta VVK raames, lisatakse lõige, milles sätestatakse, et nimetatud artiklit ei saa kasutada ÜVJPga seotud eesmärkide saavutamise alusena ning et mis tahes kõnealuse artikli kohaselt vastu võetud õigusaktis tuleb pidada kinni artikli [III-308 teises lõigus] sätestatud piiridest¹³.

¹³ VVK lepib samuti kokku kahes kõnealust artiklit käsitlevas deklaratsioonis:

- 1) "Konverents kinnitab, et artiklis 308 osutatud liidu eesmärgid on artikli [I-3 lõigetes 2 ja 3] ning artikli [I-3 lõikes 4] sätestatud eesmärgid, mis puudutavad lepingu kolmanda osa V jaotises käsitletud välistegevust. Seetõttu on välistatud, et artiklil 308 põhineva meetmega püütakse saavutada üksnes artikli [I-3 lõikes 1] sätestatud eesmärgi. Seoses sellega märgib konverents, et vastavalt artikli [I-40 lõikele 6] ei saa õigustloovaid akte võtta vastu ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas."
- 2) "Konverents rõhutab, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale ei saa artikkel 308, mis on antud volituste põhimõttele rajatud institutsioonilise süsteemi lahutamatu osa, olla aluseks liidu volituste kohaldamiseks laiendamisele väljapoole aluslepingute kui tervikuga, eelkõige aga liidu eesmärgi ja tegevust määratlevate sätetega loodud üldist raamistikku. Igatahes ei saa artikkel 308 olla aluseks, et võtta vastu sätteid, mis sisuliselt muudaksid aluslepinguid, järgimata selleks samade lepingutega ette nähtud menetlust."

- x) Artikli 308 järele lisatakse artikkel, millega jäetakse lihtsustatud läbivaatamismenetluse kohaldamisalast välja need õiguslikud alused, mis ei ole 2004. aasta VVK raames kokkulepitud tekstides selle menetlusega hõlmatud.

20. Lisaks paigutatakse mitmed 2004. aasta VVK raames kokkulepitud sätted *Liidu toimimise lepingusse* (vt 2. lisa B osas esitatud loetelu).

IV. PROTOKOLLID JA EURATOMI ASUTAMISLEPING

21. 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uued protokollid¹⁴ lisatakse kehtivatele aluslepingutele (st protokoll riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus, protokoll subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta, protokoll eurorühma kohta, protokoll alalise struktureeritud koostöö kohta kaitse valdkonnas ja protokoll liidu ühinemise kohta Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga).

22. *Reformilepingule* lisatava protokolliga muudetakse kehtivaid protokolle vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule (sealhulgas jäetakse kümme neist välja).

23. *Reformilepingule* lisatava protokolliga tehakse *EURATOMi asutamislepingusse* vajalikud tehnilist laadi muudatused vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule.

V. DEKLARATSIOONID

24. Lisaks käesolevas mandaadis osutatud deklaratsioonidele võtab käesolev VVK üle 2004. aasta VVK raames kokkulepitud deklaratsioonid niivõrd, kuivõrd need puudutavad käesoleva VVK raames läbivaadatud sätteid või protokolle.

¹⁴ Mõned nendest protokollidest ei ole vajalikud, kuna kehtivaid aluslepinguid ei ole kehtetuks tunnistatud, ning seetõttu ei ole neid loetletud. Rõhutatakse, et kõik kehtivad aluslepingud, sealhulgas ühinemisaktid, jäävad jõusse.

Euroopa Liidu lepingusse tehtavad muudatused

1. lisa

I jaotis – Ühissätted

Käesoleva lisa eesmärk on vajaduse korral selgitada täpset sõnastust

1) *Euroopa Liidu lepingu preambulisse lisatakse järgmine teine klausel ^{*15}:*

"SAADES INNUSTUST Euroopa kultuurilisest, religioosest ja humanistlikust pärandist, millest on kasvanud välja inimeste puutumatute ja võõrandamatute õiguste universaalsed põhiväärtused, vabadus, demokraatia, võrdõiguslikkus ja õigusriigi põhimõte,"

2) *Artiklisse 1 lisatakse järgmised laused:*

Esimene lõigu lõppu: "...millele liikmesriigid omistavad pädevuse oma ühiste eesmärkide saavutamiseks."

Viimane lõik asendatakse järgmisega: "Liit rajaneb käesoleval lepingul ja Euroopa Liidu toimimise lepingul. Liit asendab Euroopa Ühenduse ja on selle õigusjärglane."

2a) *Lisatakse artikkel 2 liidu väärtuste kohta.**

3) *Liidu eesmärgke käsitlev artikkel 2 nimetatakse ümber artikliks 3 ja asendatakse järgmise tekstiga:¹⁶*

"1. Liidu eesmärk on edendada rahu, oma väärtusi ja oma rahvaste hüvangu.

2. Liit moodustab oma kodanikele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisepiirideta ala, kus isikute vaba liikumine on tagatud üheskoos nii välispiirikontrolli, varjupaiga ja siserändega kui ka kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud asjakohaste meetmete võtmisega.

3. Liit rajab siseturu. Liit taotleb Euroopa säästvat arengut, mis põhineb tasakaalustatud majanduskasvul, hindade stabiilsusel ja kõrge konkurentsivõimega sotsiaalsel turumajandusel, mille eesmärk on saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne progress, samuti kõrgetasemelisel keskkonnakaitset ja keskkonna kvaliteedi parandamisel. Liit edendab teaduse ja tehnoloogia arengut.

Liit võitleb sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu ning edendab sotsiaalset õiglust ja kaitset, naiste ja meeste võrdõiguslikkust, põlvkondade solidaarsust ja lapse õiguste kaitset.

Liit edendab majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja liikmesriikide vahelist solidaarsust.

Liit austab oma rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning tagab Euroopa kultuuripärandi kaitse ja arendamise.

3a. Liit rajab majandus- ja rahaliidu, mille vääring on euro.

4. Suhtes maailmaga kaitseb ja edendab liit oma väärtusi ja huve ning aitab kaasa oma kodanike kaitsele. Ta toetab rahu, turvalisust, maailma säästvat arengut, rahvaste solidaarsust ja vastastikust austust, vaba ja ausat kaubandust, vaesuse kaotamist ning inimõiguste, eriti lapse õiguste kaitset, samuti rahvusvahelise õiguse ranget järgimist ja arendamist, sealhulgas ÜRO põhikirja põhimõtete austamist.

5. Liit taotleb oma eesmärgke asjakohaste vahenditega vastavalt pädevusele, mis talle aluslepingutes omistatakse."

¹⁵ Käesolevas lisas osutatakse tärniga (*), et lisatavad uuendused vastavad 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uuendustele.

¹⁶ Aluslepingutele lisatakse järgmine protokoll:

"Protokoll siseturu ja konkurentsikohta

Kõrged lepinguosalised, arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artiklis 3 esitatud siseturg hõlmab süsteemi, mis tagab, et konkurents siseturul ei kahjustata,

on leppinud kokku, et

liit võtab selleks vajaduse korral meetmeid aluslepingute sätete, sealhulgas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 308 kohaselt."

- 4) Artikkel 3 asendatakse artikliga 4 liidu ja liikmesriikide* vaheliste suhete kohta, kusjuures artikli algust ja käesoleva lõike 1 lõpus olevat lauset, uue numbriga 2, täiendatakse järgmiselt:

"1. Vastavalt artiklile [I-11] kuulub pädevus, mida aluslepingutega ei ole liidule omistatud, liikmesriikidele.

2. Liit austab liikmesriikide võrdsust aluslepingute ees ning nende rahvuslikku identiteeti, mis on omane nende poliitilistele ja põhiseaduslikele põhistruktuuridele, sealhulgas piirkondlikule ja kohalikule omavalitsusele. Liit austab riigi põhifunktsioone, sealhulgas riigi territoriaalse terviklikkuse tagamist, avaliku korra säilitamist ja riigi julgeoleku kaitsmist. Eelkõige jääb riigi julgeolek üksnes iga liikmesriigi enda vastutada.

(praegune lõige 2 on muudetud lõikeks 3)"

- 5) Põhiõigusi käsitlev artikkel 6 asendatakse järgmise tekstiga^{17 18 19 20}

"1. Liit tunnustab õigusi, vabadusi ja põhimõtteid, mis on esitatud 7. detsembril 2000. aastal vastu võetud ja [... 2007²¹] kohandatud põhiõiguste hartas, millel on aluslepingutega võrdne õigusjõud.

¹⁷ VVK lebib kokku järgmises deklaratsioonis: "Konverents deklareerib, et:

1. Põhiõiguste harta, mis on õiguslikult siduv, kinnitab Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooniga tagatud põhiõigused selliselt, nagu need tulenevad liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest.

2. Harta ei laienda liidu õiguse kohaldamisala kaugemale senisest pädevusest, ei lisa liidule uusi pädevusvaldkondi ja ülesandeid ega muuda aluslepingutes määratletud pädevust ja ülesandeid."

¹⁸ Poola ühepoolne deklaratsioon:

"Käesolev harta ei mõjuta mingil viisil liikmesriikide õigust toimida seadusandjana kõlbluse, perekonnaõiguse või inimväärikuse kaitse ja inimeste füüsilise ning vaimse puutumatuse kaitse vallas."

¹⁹ Aluslepingutele lisatakse järgmine protokoll:

"Kõrged lepinguosalised,

arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artiklis xx tunnustab liit põhiõiguste hartas sätestatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid;

arvestades, et hartat tuleb kohaldada rangelt vastavalt eespool nimetatud artiklile [xx] ja harta VII jaotisele;

arvestades, et eespool nimetatud artiklis [xx] nõutakse harta kohaldamist ja tõlgendamist Ühendkuningriigi kohtute poolt ranges vastavuses nimetatud artiklis viidatud selgitustega;

arvestades, et harta hõlmab nii õigusi kui põhimõtteid;

arvestades, et harta hõlmab nii tsiviil- ja poliitilise iseloomuga sätteid kui ka majandusliku ja sotsiaalse iseloomuga sätteid;

arvestades, et hartas kinnitatakse veel kord liidus tunnustatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid ning muudetakse kõnealused õigused märgatavamaks, kuid ei looda uusi õigusi ega põhimõtteid;

tuletades meelde Euroopa Liidu lepingu, Euroopa Liidu toimimise lepingu ja üldise liidu õiguse kohaseid Ühendkuningriigi kohustusi;

märkides ära Ühendkuningriigi soovi selgitada harta rakendamise teatud aspekte;

soovides seetõttu selgitada harta rakendamist Ühendkuningriigi õigus- ja haldusaktide suhtes ning selle lubatavust Ühendkuningriigis;

kinnitades, et viited käesolevas protokollis harta erisätete toimimisele ei piira kuidagi teiste harta sätete toimimist;

kinnitades, et käesolev protokoll ei piira harta rakendamist teiste liikmesriikide suhtes;

kinnitades, et käesolev protokoll ei piira Euroopa Liidu lepingu, Euroopa Liidu toimimise lepingu ja üldise liidu õiguse kohaseid teisi Ühendkuningriigi kohustusi,

on leppinud kokku järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule:

Artikkel 1

1. Harta ei laienda Euroopa Kohtu ega mis tahes Ühendkuningriigi kohtu pädevust leida, et Ühendkuningriigi määrused ja haldussätted, praktika või tegevus on vastuolus põhiõiguste, vabaduste ja põhimõtetega, mida ta kinnitab.

2. Eelkõige, ja kahtluse vältimiseks, sätestatakse, et miski harta [IV jaotises] ei anna Ühendkuningriigi suhtes kohaldamiseks õigusi, mida on võimalik kohtu korras jõustada, välja arvatud selles ulatuses, mis on selliste õiguste osas nähtud ette siseriiklikes õigusaktides.

Artikkel 2

Niivõrd, kuivõrd harta säte on seotud siseriiklike õigusaktide ja praktikaga, kohaldatakse seda Ühendkuningriigis üksnes niivõrd, kuivõrd selles sisalduvaid õigusi või põhimõtteid tunnustatakse Ühendkuningriigi õiguses või praktikas."

²⁰ "Kaks delegatsiooni jätsid endile õiguse ühineda joonealuses märkuses 19 osutatud protokolliga."

²¹ St 2004. aasta VVK raames kokkulepitud harta versioon, mis jõustatakse uuesti kolme institutsiooni poolt [2007]. See avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

Harta sätted ei laienda mingil viisil liidu pädevust, mis on määratletud aluslepingutes.

Harta õigusi, vabadusi ja põhimõtteid tõlgendatakse vastavalt harta VII jaotise üldsätetele, mis reguleerivad selle tõlgendamist ja kohaldamist, võttes nõuetekohaselt arvesse hartas osutatud selgitusi, milles on esitatud kõnealuste sätete allikad."

2. Liit ühineb Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga. Sellega ühinemine ei mõjuta liidu pädevust, mis on määratletud aluslepingutes.

3. Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga tagatud ja liikmesriikide ühesugustest põhiseaduslikest tavadest tulenevad põhiõigused on liidu õiguse üldpõhimõtted.

6) *Lisatakse artikkel 7a liidu ja selle naabruse kohta*.*

II jaotis – Sätted demokraatia põhimõtete kohta

7) *Lisatakse uus artikkel riikide parlamentide rolli kohta liidus järgmises sõnastuses:*

"Riikide parlamendid aitavad aktiivselt kaasa liidu ladusale toimimisele:

- a) saades teavet liidu institutsioonidelt ja lastes endale edastada Euroopa õigustloovate aktide eelnõusid vastavalt protokollile riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus;
- b) kandes hoolt selle eest, et subsidiaarsuse põhimõttest peetakse kinni vastavalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist käsitlevas protokollis sätestatud korrale;
- c) osaledes vastavalt artiklile [III-260] vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala raamistikus liidu kõnealuse valdkonna poliitika rakendamise hindamise mehhanismides ning osaledes vastavalt artiklitele [III-276 and III-273] poliitilises järelevalves Europoli tegevuse üle ja Eurojusti tegevuse hindamises;
- d) osaledes aluslepingute läbivaatamise menetlustes vastavalt artiklitele [IV-443 ja IV-444];
- e) saades teavet liitu astumise avaldustest vastavalt artiklile [I-58];
- f) osaledes koos Euroopa Parlamendiga riikide parlamentide vahelises koostöös vastavalt protokollile riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus."

V jaotis – Üldsätted liidu välistegevuse kohta ning erisätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta

8) *Artiklis 11 lisatakse lõige 1 järgmises sõnastuses (lõike 1 senine tekst jäetakse välja)²²:*

1. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes kuuluvad liidu pädevusse kõik välispoliitika valdkonnad ja kõik liidu julgeolekuga seotud küsimused, kaasa arvatud ühise kaitsepoliitika järkjärguline kujundamine, mis võib viia ühiskaitseni.

²² VVK lepib kokku järgmises deklaratsioonis: "Lisaks [artikli 11 lõikes 1] viidatud erimenetlustele rõhutab konverents, et sätted, mis hõlmavad ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, sealhulgas seoses liidu välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja Euroopa Liidu välisteenistusega, ei mõjuta liikmesriikide praegust õiguslikku alust, vastutust ja volitusi seoses nende välispoliitika kujundamise ja teostamisega, nende riiklikku diplomaatilist teenistust, suhteid kolmandate riikidega ja osalemist rahvusvahelistes organisatsioonides, sealhulgas liikmesriigi liikmesust ÜRO Julgeolekunõukogus. Konverents märgib ka, et ühist välis- ja julgeolekupoliitikat hõlmavad sätted ei anna komisjonile uusi pädevusi otsuste algatamiseks või Euroopa Parlamendi rolli suurendamiseks. Konverents tuleb ka meelde, et ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat hõlmavad sätted ei piira liikmesriikide julgeolekupoliitika eripära."

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika suhtes kohaldatakse erimenetlusi. Kui aluslepingud ei näe ette teisiti, määratakse ühine julgeoleku- ja välispoliitika kindlaks ja seda rakendatakse Euroopa Ülemkogu ja nõukogu poolt, kes tegutsevad ühehäälselt. Õigustloovate aktide vastuvõtmine on välistatud. Ühist välis- ja julgeolekupoliitikat teostavad liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja liikmesriigid vastavalt aluslepingutele. Euroopa Parlamendi ja komisjoni eriroll selles valdkonnas määratakse kindlaks aluslepingutes. Euroopa Liidu Kohus ei ole pädev tegema otsuseid nimetatud sätetega seotud küsimustes, erandina on ta pädev kontrollima artikli [III-308] järgimist ja kontrollima teatud otsuste seaduslikkust vastavalt artiklis [III-376, teine lõik] sätestatule.

VI jaotis – Lõppsätted

- 9) Artikli 49 esimesse lõiku lisatakse uus viimane lause, teist lõiku ei muudeta:

"Artikkel 49

Liitu astumise kriteeriumid ja kord

Iga Euroopa riik, kes austab artiklis 2 osutatud väärtusi ning kes võtab omale kohustuse neid edendada, võib esitada avalduse liidu liikmeks astumiseks. Sellest avaldusest teavitatakse Euroopa Parlamenti ja riikide parlamente. Taotluse esitav riik esitab oma avalduse nõukogule, kes teeb ühehäälse otsuse pärast komisjoniga konsulteerimist ja nõusoleku saamist Euroopa Parlamendilt, kes otsustab oma liikmete absoluutse häälteenamusega. Arvesse võetakse liitu astumise kriteeriumeid, milles Euroopa Ülemkogu on kokku leppinud."

Euroopa Ühenduse asutamislepingusse tehtavad muudatused

2. lisa*²³

A. Muudatused võrreldes 2004. aasta VVK raames kokkulepitud tulemustega

Käesoleva lisa eesmärk on vajaduse korral selgitada täpset sõnastust (A) ja selgitada teatud sätete asukohta (B)

1) Artikli 42 lõppu lisatakse 2004. aasta VVK raames kokkulepitud muudatused:

"Kui nõukogu liige teatab, et esimeses lõigus osutatud õigustloova akti eelnõu mõjutaks tema sotsiaalkindlustussüsteemi tähtsaid põhimõtteid, kaasa arvatud selle kohaldamisala, kulu- või finantsstruktuuri, või mõjutaks selle süsteemi finantstasakaalu, võib ta nõuda, et küsimus esitataks Euroopa Ülemkogule. Sellisel juhul peatatakse õigusloomega seotud tavamenetlus. Pärast arutelu ja nelja kuu jooksul pärast kõnealuse menetluse peatamist Euroopa Ülemkogu:

- a) saadab eelnõu tagasi nõukogule, mis lõpetab õigusloomega seotud tavamenetluse peatamise, või
- b) ei võta meetmeid või taotleb, et komisjon esitaks uue ettepaneku; sellisel juhul ei loeta algselt esitatud õigusakti vastuvõetuks."

2) Vastavalt 2004. aasta VVK raames kokkulepitule asendatakse IV jaotis vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitleva uue jaotise sätetega*, mis hõlmavad 1. peatükki (üldsätted), 2. peatükki (piirikontrolli-, varjupaiga- ja sisserändepoliitika), 3. peatükki (õiguslane koostöö tsiviilasjades), 4. peatükki (õiguslane koostöö kriminaalasjades) ja 5. peatükki (politseikoostöö).

a) 1. peatükis (üldsätted) lisatakse [artiklisse III-262] järgmine uus teine lõik:

"Liikmesriigid võivad korraldada omavahel ja omal vastutusel koostöö- ja koordineerimisvorme, mida nad peavad asjakohaseks oma riigi julgeoleku kaitsmise eest vastutavate asutuste pädevate teenistuste vahel."

b) 3. peatükis (õiguslane koostöö tsiviilasjades) asendatakse [artikli III-269] lõige 3 järgmisega:

"3. Olenemata lõikest 2 sätestab perekonnaõiguse piiriüleseid mõjusid käsitlevad meetmed nõukogu, kes tegutseb vastava õigusloomega seotud menetluse kohaselt. Nõukogu teeb ühehäälsel otsusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal võtta vastu otsuse, millega määratakse kindlaks need perekonnaõiguse piiriülese toimega aspektid, mille kohta võib aktid võtta vastu tavamenetluse käigus. Nõukogu teeb ühehäälsel otsusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

Teises lõigus osutatud ettepanekust teavitatakse riikide parlamente. Kui riigi parlament esitab oma vastulause kuue kuu jooksul alates asjakohase teatise edastamise kuupäevast, teises lõigus osutatud otsust vastu ei võeta. Vastulause puudumisel võib nõukogu otsuse vastu võtta."

²³ Käesolevas lisas osutatakse tärniga (*), et lisatavad uuendused vastavad 2004. aasta VVK raames kokkulepitud uuendustele.

- c) 4. peatükis (õiguslane koostöö kriminaalasjades) asendatakse [artikli III-270] lõige 3 ja [artikli III-271] lõige 4 järgmisega:

"3. Kui nõukogu liige leiab, et [artikli III-270 lõikes 2] [III-271 lõikes 1 või 2] osutatud direktiivi eelnõu mõjutaks tema kriminaalõigussüsteemi aluspõhimõtteid, võib ta nõuda, et direktiivi eelnõu esitataks Euroopa Ülemkogule. Sellisel juhul peatatakse õigusloomega seotud tavamenetlus. Pärast arutelu ja konsensuse korral saadab Euroopa Ülemkogu nelja kuu jooksul pärast kõnealuse menetluse peatamist eelnõu tagasi nõukogule, mis lõpetab õigusloomega seotud tavamenetluse peatamise.

Kui puudub kokkulepe, kuid vähemalt üheksa liikmesriiki soovib asjaomase direktiivi eelnõu alusel sisse seada tõhustatud koostöö, teavitavad liikmesriigid sellest Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni sama tähtaja jooksul. Sellisel juhul loetakse artikli [artikli I-44 lõikes 2] ja [artikli III-419 lõikes 1] osutatud luba tõhustatud koostöö alustamiseks antuks ning kohaldatakse tõhustatud koostöö sätteid."

- d) 4. peatükki (õiguslane koostöö kriminaalasjades) ja 5. peatükki (politseikoostöö) lisatakse järgmised uued viimased lõigud vastavalt [artikli III-274] lõikesse 1 ja [artikli III-275] lõikesse 3:

"Kui nõukogul puudub ühehäälnine otsus, võib vähemalt üheksa liikmesriiki nõuda, et [määruse/meetmete] eelnõu esitataks Euroopa Ülemkogule. Sellisel juhul peatatakse nõukogus toimuv menetlus. Pärast arutelu ja konsensuse korral saadab Euroopa Ülemkogu nelja kuu jooksul pärast kõnealuse menetluse peatamist eelnõu tagasi nõukogule vastuvõtmiseks.

Kui puudub kokkulepe, kuid vähemalt üheksa liikmesriiki soovib asjaomase [määruse/meetmete] eelnõu alusel sisse seada tõhustatud koostöö, teavitavad liikmesriigid sellest Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni sama tähtaja jooksul. Sellisel juhul loetakse artikli [artikli I-44 lõikes 2] ja [artikli III-419 lõikes 1] osutatud luba tõhustatud koostöö alustamiseks antuks ning kohaldatakse tõhustatud koostöö sätteid."

[artikli III-275 lõikes 3 üksnes: "Teises ja kolmandas lõigus sätestatud erimenetlust ei kohaldata aktide suhtes, mis moodustavad Schengeni *acquis*' edasiarenduse."].

- 3) Artiklis 100 asendatakse lõige 1 järgmisega:

"1. Ilma et see piiraks muude aluslepingutes sätestatud menetluste kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja liikmesriikide vahelises solidaarsuse vaimus otsustada kehtestada majanduslikule olukorrale vastavad meetmed, eriti kui tekib tõsiseid raskusi teatud toodete varustamisel, eelkõige energeetika valdkonnas."

- 4) XIX jaotisesse (keskkond) lisatakse 2004. aasta VVK raames kokkulepitud muudatused, asendades artikli 174 lõike 1 viimase taande järgmisega:

"- – piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemide lahendamiseks, eelkõige kliimamuutuste vastu võitlemiseks vajalike meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil."

- 5) Lisatakse 2004. aasta VVK poolt kokkulepitud uus jaotis energeetika kohta, asendades artikli [III-256] lõike 1 sissejuhatava lause järgmisega:

"1. Siseturu rajamisel ja toimimisel ning pidades silmas vajadust säilitada ja parandada keskkonda, on liidu energiapolitikal liikmesriikide vahelise solidaarsuse vaimus järgmised eesmärgid: (...)".

B. Selgitused teatud sätete asukoha kohta*

- 6) Kirikute ja mitteusuliste organisatsioonide staatus (Üldkohaldatavaid sätteid käsitleva II jaotise lõpus
- 7) Liidu kodakondsus (teine osa);
- 8) Kodanikualgatuse esitamise korra vastuvõtmise õiguslik alus [artikli I-47 lõige 4] (artikli 27 alguses);
- 9) Liidu institutsioonide, organite ja asutuste menetluste läbipaistvus (artikkel 255, üle viidud teise osasse);
- 10) Tööturu osapooled ja sõltumatu sotsiaalne dialoog (sotsiaalpoliitikat käsitleva peatüki alguses);
- 11) Solidaarsusklausel (uus VII jaotis välistegevust käsitlevas osas);
- 12) Euroopa ombudsman (artikkel 195);
- 13) Säte, mille kohaselt nõukogus kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamist käsitlevaid eeskirju kohaldatakse ka Euroopa Ülemkogu suhtes ([artikli I-25 lõige 3] Euroopa Ülemkogu käsitlevas uues 1a. jaos);
- 14) Nõukogu koosseisude nimekirja vastuvõtmise õiguslikud alused [artikli I-24 lõige 4] ja nende koosseisude eesistuja määramise otsus (artikli I-24 lõige 7) ning artikli 205 lõike 2 asendamine kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamise eeskirjaga, mida kohaldatakse juhul, kui nõukogu ei tee otsust komisjoni ettepaneku põhjal [artikli I-25 lõige 2] (nõukogu käsitlevas 2. jaos);
- 15) Komisjoni koosseisu rotatsiooni süsteemi vastuvõtmise õiguslik alus [artikli I-26 lõike 6 punkti a ja b] (komisjoni käsitlev 3. jagu);
- 16) Euroopa Keskpank (viienda osa 4a. jagu);
- 17) Kontrollikoda (viienda osa 5. jagu);
- 18) Liidu nõuandvad organid (viienda osa 3. ja 4. peatükk);
- 19) Eraldi II jaotis finantssätete kohta (liidu omavahendeid, mitmeaastast finantsraamistikku, liidu aastaeelarvet, eelarve täitmist ja täitmise kinnitamist, ühissätteid ja pettuste tõkestamist käsitlevad peatükid);
- 20) III jaotis ja sätted tõhustatud koostöö kohta, sealhulgas Euroopa Liidu lepingu artikli 27 A muutmine artikliks 27 E ning artikli 40 muutmine artikliks 40 B, ning hääletamiskorra üksikasjade kohta [artikli I-44 lõige 3];
- 21) Artikli 309 muutmine koos liidu liikmesusest tulenevate teatud õiguste peatamise puhul kehtivate hääletamiseeskirjade üksikasjadega [artikli I-59 lõiked 5 ja 6];
- 22) Territoriaalse kohaldamisala üksikasjade lisamine üld- ja lõppsätetesse [artikli IV-440 lõiked 2–7].

EUROOPA ÜLEMKOGULE ESITATUD DOKUMENTIDE NIMEKIRI

Nõukogu järeldused rännet käsitleva üldise lähenemisviisi laiendamise ja edendamise kohta
10746/07

Euroopa naabruspoliitika tugevdamine – eesistujariigi eduaruanne ja nõukogu järeldused
10874/07
11016/07

EL ja Kesk-Aasia: uue partnerluse strateegia
10113/07

Eesistujariigi aruanne EJKP kohta
10910/07
10910/07 COR 1 (fr,mt)

Põhjamõõde – põhjamõõtme tegevuskava rakendamise 2006. aasta eduaruanne
10612/07
10610/07

Eesistujariigi aruanne ELi tegevuse kohta konfliktide ennetamisel, sealhulgas vägivaldsete konfliktide ennetamise Euroopa Liidu programmi rakendamise raames
11013/07
11013/1/07 REV 1 (bg)
